

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

TORTHAÍ FOGHLAMA

Tacaíonn an t-ábhar tacaíochta seo le múineadh agus le foghlaim gach teanga agus baineann sé leis na torthaí foghlama uile trasna na trí snáithe.

- Teanga ó Bhéal
- Léitheoireacht
- Scríbhneoireacht

Céard is Teagasc Foirm-Dhírithé ann?

Agus muid ag trácht ar ‘fhoirm’ anseo, is éard a bhíonn ar intinn againn ná nithe amhail aimsir na mbriathra, inscne na n-ainmfhocal, struchtúr nó comhréir abairte, nó séimhiú nó urú a bheith ar fhocal. Is dual do pháistí díriú ar bhrí, agus is é an dúshlán atá roimh an múinteoir ná iad a spreagadh chun aird a thabhairt ar fhoirm na teanga. Mar shampla, nuair a bhíonn ceacht staire á mhúineadh ag múinteoir i suíomh

tumoideachais, ní leor é díreach tuiscint a bheith ag na páistí ar an *ábhar* atá siad ag éisteacht leis nó atá á léamh acu, ní mór dóibh aird a thabhairt ar an *gcaoi* a ndeirtear nó a scríobhtar an t-ábhar sin freisin.

Leis an Teagasc Foirm-Dhírithé (TFD), tugtar deiseanna do pháistí aird a thabhairt ar spriocfhoirmeacha teanga le linn tascanna atá dírithe ar ábhar (Ranta & Lyster, 2018). Go bunúsach, meastar gur TFD atá i gceist le gníomhaíocht teagaisc phleanáilte nó theagmhasach ar bith lena dtugtar treoir do na páistí aird a thabhairt ar fhoirm na teanga, beag beann ar an ábhar atá á theagasc nó á phlé (Ellis, 2001). Maidir le TFD, tá réimse leathan straitéisí teagaisc ar féidir le múinteoirí tumoideachais leas a bhaint astu chun aird na bpáistí a dhíriú ar fhoirm le linn tascanna atá dírithe ar bhrí nó ar ábhar. Sa mhéid sin, féadfar a mheas gur scáth-théarma é TFD lena

gclúdaítear a lán straitéisí teagaisc agus foghlama atá ar fáil do mhúinteoirí agus do pháistí i gcoitinne. San ábhar tacaíochta seo, cuirtear straitéis TFD amháin i láthair, ar a dtugtar Aiseolas Ceartaitheach (AC), a d’fhéadfadh cabhrú le múinteoirí ‘frithchothromaíocht’ (Lyster, 2007) a bhaint amach idir teagasc ábhair agus teagasc foirme sa seomra ranga tumoideachais, chun T2 níos cruinne a chothú i measc páistí tumoideachais. Díríonn an sampla seo ar AC ó bhéal.

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Cad is Aiseolas Ceartaitheach ann?

Is éard is brí le hAiseolas Ceartaitheach (AC) ó bhéal ná aon aiseolas ón múinteoir nó páiste eile sa rang, a dhíríonn aird an pháiste ar a b(h)otúin ghramadaí agus a spreagann an páiste an fhoirm chruinn den spriocstruchtúr a úsáid. Ar an gcúis sin, fáiltítear roimh bhotúin T2 sa chóras tumoideachais toisc gur deiseanna iad chun aird na bpáistí a dhíriú ar fhoirm na teanga sa seomra ranga le linn ábhair eile ar mhaithe lena dteanga a neartú agus a threisiú. Ina theannta sin, is díol suntais é gur cuireadh AC in iúl mar straitéis éifeachtach leis an dara teanga a mhúineadh i dtuairisc a cuireadh i dtoll a chéile mar threoir d'fhorbairt Churaclam Teanga na Bunscoile (2015/2019) in Éirinn (Harris & Ó Duibhir, 2011). Ach ní le ceacht

Gaeilge amháin a baintear úsáid as AC. Go deimhin, moltar do mhúinteoirí deiseanna a thapú chun leas a bhaint as AC, ar bhealach spreagúil agus tacúil, i gcaoi neamhfhoirmiúil i rith an lae scoile – le linn ceachtanna ábhair, le linn ceachtanna teanga agus fiú le linn am sosa chun foghlaim agus sealbhú teanga na bpáistí a chur chun cinn. Moltar freisin ról gníomhach a bheith ag na páistí ina gcuid ceartúchán chun cultúr comhoibríoch i leith ceartúcháin a bhunú sa seomra ranga. Ar an gcúis sin, féadfar a mheas gur straitéis úsáideach é AC chun cothromaíocht a bhaint amach idir teagasc agus foghlaim an ábhair agus na foirme i rith an lae, má bhaintear úsáid as i gcaoi chórasach ar bonn leanúnach sa seomra ranga. Tá sé tábhachtach a shonrú nach mór ceartúchán den sórt sin a bheith tuisceanach, fiúntach agus spreagúil,

áfach, sa chaoi is go gcothófar cultúr dearfach i leith cúrsaí ceartúcháin sa suíomh tumoideachais. Tugtar treoirlínte san ábhar tacaíochta seo a d'fhéadfadh cabhrú le cultúr dá leithéid a chothú sa seomra ranga.

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Cad iad na Straitéisí Aiseolais Cheartaithigh is Féidir Liom a Úsáid sa Seomra Ranga?

Nuair a chloistear botún gramadaí i measc páistí sa seomra ranga tumoideachais, is iomaí straitéis AC atá ar fáil do mhúinteoirí agus pháistí. Tá na straitéisí ar fad scaipthe in dhá chatagóir: Athmhúnluithe agus Leideanna. Le hAthmhúnluithe mar straitéis (*Tábla 1*), ceartaítear aon bhotún teanga ó bhéal a dhéanann an páiste tríd an bhfoirm cheart a thabhairt dó/di. Fágann sé sin go mbíonn Athmhúnluithe ina dtacaíocht dhíreach nó ina dtacaíocht fhollasach do theanga an pháiste, más rud é go n-aithníonn agus go

n-adhmaíonn an páiste an fhoirm cheartaithe. Is minic a n-úsáideann múinteoirí Athmhúnluithe mar straitéis chun botúin teanga na bpáistí a cheartú mar go gceartaítear an foirm na teanga go sciobtha gan cur isteach ar luas nó ar shruth an ranga, tríd an bhfoirm chruinn den teanga a thabhairt don pháiste ar an toirt. Tugtar forléargas i *dTábla 1* ar na hAthmhúnluithe éagsúla a bhíonn ar fáil do mhúinteoirí mar straitéisí ceartúcháin agus tugtar samplaí den chaoi ar féidir iad a chur i bhfeidhm sa seomra ranga.

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Straitéisí Athmhúnluithe		
An Fhoirm Chruinn den Teanga a Chur ar Fáil don Pháiste		
Straitéisí Athmhúnluithe	Sainmhíniú	Sampla
Ceartú Follasach	Cuirtear an fhoirm chruinn ar fáil don pháiste.	P (Páiste): An bhfuil cead agam faigh deoch? M (Múinteoir): An bhfuil cead agat deoch a fháil? P: An bhfuil cead agam deoch a fháil, a mhúinteoir?
Ceartú Follasach le Míniú Meititheangeolaíoch	Cuirtear an fhoirm chruinn ar fáil don pháiste mar aon le míniú ar fhoirm na teanga.	P: Dhún mé an fuinneog sa halla. M: Dhún tú an fhuinneog sa halla. Is focal baininsneach í fuinneog, cosúil le cuileog agus bábóg. P: Is cuimhin liom sin – Chuir mé an bhábóg sa bhosca inné agus dhún mé an fhuinneog sa halla.
Athmhúnlú Comhráiteach/ Teagascach	Cuireann an múinteoir ráiteas iomlán an pháiste, nó cuid de, ar bhealach eile. Bíonn sé ina aidhm le hAthmhúnlú Comhráiteach réiteach a fháil ar fhadhb thuisceana agus bíonn sé ina aidhm le hAthmhúnlú Teagascach foirmeacha teanga míchruinne a cheartú.	P: D'fhág Sorcha a mhála anseo. M: Is cailín í Sorcha. Nach gciallaíonn sé sin gur fhág sí a mála anseo? P: Tá an ceart agat – D'fhág Sorcha a mála anseo.

Tábla 1. *Straitéisí Athmhúnluithe*
(Lyster & Ranta, 1997; Lyster Saito & Sato, 2013; Sheen & Ellis, 2011)

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Ach i gcás Leideanna mar straitéis cheartúcháin (*Tábla 2* thíos), a mhalairt a bhíonn i gceist. Ní luaitear an fhoirm chruinn ach spreagtar an páiste an fhoirm mhíchruinn den teanga a thabhairt faoi deara ina gcuid cainte agus í a cheartú iad féin. I ranganna tumoideachais, is minic a dhíríonn páistí ar a dteachtairacht a chur in iúl agus go minic, ní bhíonn a dhóthain ama acu le smaoineamh ar fhoirm na teanga a bhíonn in úsáid acu. Mar sin de, uaireanta úsáideann páistí teanga mhíchruinn lena dteachtairachtaí a chur in iúl. Spreagann Leideanna na páistí chun stopadh seal agus smaoineamh ar an rud atá siad ar tí a rá. I gcás Leideanna mar straitéis, áfach, fágann sé sin nach mór buneolas éigin a bheith ag páistí ar an ngramadach ó thaobh na foirme teanga de, chun an botún a cheartú. Ní hionann é sin agus cás athmhúnluithe mar straitéis. Dá bhrí sin, d'fhéadfaí a rá nach mbíonn tacaíocht chomh díreach ná chomh

follasach ar fáil don pháiste ó Leideanna mar straitéis cheartúcháin is a bhíonn ó athmhúnluithe maidir leis na botúin teanga a cheartú. Ina theannta sin, cé go maítear go mbaineann páistí tairbhe as Leideanna mar straitéis ó thaobh an phróisis trína bhfoghlaimíonn siad T2, léiríonn an taighde dúinn gur minic a mheastar go gcuireann Leideanna isteach ar cheacht ranga ós rud é go bhféadfadh sé go mbrisfí isteach ar an gcomhrá chun an fhoirm cheart a mhealladh ón bpáiste. Mar sin de, d'fhéadfadh Leideanna cur isteach ar luas agus ar shruth an ranganna, rud nach ndéanann athmhúnluithe mar straitéis cheartúcháin. Fágann an méid sin nach i gcónaí a bhíonn fonn ar mhúinteoirí nó ar pháistí iad a úsáid.

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Straitéisí Leideanna		
An Fhoirm Chruinn den Teanga a Choinneáil ón bPáiste.		
Straitéisí Leideanna	Sainmhíniú	Sampla
Leid Mheallta	<p>Aon straitéis a úsáidtear chun an fhoirm chruinn a mhealladh go díreach ón bpáiste. D'fhéadfadh sé sin tarlú ar thrí bhealach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Is féidir leis an múinteoir bearna a fhágáil san abairt agus í á hathrá, ionas go mbeidh fonn ar an bpáiste an bhearna a líonadh; 2. Is féidir leis an múinteoir straitéisí ceistiúcháin a úsáid (cé, cad, cén uair...) chun an fhoirm chruinn a mhealladh; 3. Nó is féidir leis an múinteoir an fhoirm cheartaithe a iarraidh go díreach. 	<p>P: Tá na bordanna ar fud an tseomra. M: Tá na céard ar fud an tseomra? P: Tá na boird ar fud an tseomra.</p>
Soiléiriú	Frása simplí ('Gabh mo leithscéal? Cad é sin arís? Ní thuigim thú') a thugann le fios don pháiste go bhfuil botún éigin déanta.	<p>P: Rith mé timpeall an scoil inné le teachtaireacht an phríomhoide. M: Gabh mo leithscéal? P: Rith mé timpeall na scoile inné le teachtaireacht an phríomhoide.</p>
Leid Mheitheangeolaíoch	Déanann an múinteoir ráiteas an-gherr nó cuireann sé ceist an-gherr faoin bhfoirm teanga ach ní thugann sé an fhoirm chruinn don pháiste.	<p>P: An rinne tú an cáca le do Mhamó? M: Céard a tharlaíonn leis an bhfoirm dhiúltach den bhriathar déan san aimsir chaite? Ní...? P: Athraíonn sé! An ndearna tú an cáca le do Mhamó?</p>
Athrá	Déanann an múinteoir athrá ar an mbotún a rinne an páiste, gan an abairt iomlán a athrá. Is féidir le múinteoirí a dtuin chainte a athrú chun aird an pháiste a dhíriú ar an mbotún gramadaí.	<p>C: Tá mé múinteoir! C: Tá tú múinteoir?? (an glór ag ardú) S: Is múinteoir mé!</p>

Tábla 2. Straitéisí Leideanna (Lyster & Ranta, 1997; Lyster Saito & Sato, 2013; Sheen & Ellis, 2011)

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Sa sampla a thugtar i dTábla 1, *An bhfuil cead agam faigh deoch?*, d'fhéadfadh beagnach gach páiste ó Rang 2 ar aghaidh i scoil tumoideachais an ráiteas sin a cheartú ach leid a thabhairt dó/di de bharr go bhfuil an buneolas gramadaí ag na páistí faoi cé acu an fhoirm chruinn. Ach, ní hí an fhoirm chruinn a deir siad i gcónaí, rud is crá croí do na múinteoirí, toisc go bhfuil an fhoirm mhíchruinn glactha chucu féin acu. Má thugtar Leid dóibh, bíonn orthu stopadh seal agus smaoiniamh orthu féin. Sa chaoi seo, go hachomair, bíonn deis ag an bpáiste machnamh a dhéanamh ar a gcuid cainte agus ar a gcuid teanga féin agus machnamh a dhéanamh ar an bhfoirm chruinn den teanga, rud a chuirfeadh go mór lena p(h)róiseas sealbhaithe.

I sampla eile i dTábla 1 thuas, *Dhún mé an fuinneog sa halla*, ní bheidh sé sealbhaithe ag a lán páistí sna bunranganna sa chóras tumoideachais

gur ainmfhocal baininsneach is ea *fuinneog* agus go gcuirtear séimhiú air i ndiaidh an ailt chinnte – *an fhuinneog*. Ní leor Leid ón múinteoir sa chás sin; beidh gá le míniú. Fágann sé sin go bhféadfadh tacaíocht níos díri a bheith ag teastáil ón bpáiste chun an botún gramadaí a cheartú, sé sin, tacaíocht ó athmhúnlú.

Go hachomair, i bhfianaise an réimse láidreachtaí agus riachtanas teanga a bhíonn in aon seomra ranga tumoideachais ar leith, admháimid nach bhfuil aon réiteach amháin ann a oireann do gach páiste nó múinteoir. Mar a deirtear, “one size does not fit all” (Ammar & Spada, 2006, lch. 566). Dá bhrí sin, agus cur chuige frithchothromaíochta á chur i bhfeidhm againn trí úsáid chórasach a bhaint as AC, moltar go nglacfar raon straitéisí AC, ó Athmhúnluithe go Leideanna, chun aghaidh a thabhairt ar riachtanais teanga na bpáistí go léir sa seomra ranga tumoideachais. Mar gheall air sin,

spreagtar múinteoirí tumoideachais chun leas a bhaint as contanam straitéisí AC chun tacú le contanam láidreachtaí agus riachtanas teanga na bpáistí sa seomra ranga. Is é sin le rá go moltar go bhforbrófaí múinteoirí chun cinn ó athmhúnluithe a úsáid mar straitéis cheartúcháin a úsáid (ceartú follasach) go straitéisí Leideanna (ceartú intuigthe), ag brath ar chumas teanga na bpáistí.

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Contanam Tacaíochta AC i gComhair Contanam Láidreachtaí agus Riachtanas Teanga

Chun contanam tacaíochta AC a bhunú, tá sé riachtanach go n-aithneodh an múinteoir ranga cumas teanga na bpáistí agus a gcuid riachtanas agus go dtabharfar aitheantas don chumas agus do na riachtanais sin. Tuigimid go bhféadfadh sé a bheith róghéar ar an múinteoir agus ar na páistí na botúin teanga go léir a cheartú gach aon lá. Mar sin de, agus ar mhaithe le córas AC a chur i bhfeidhm ar bhonn leanúnach agus i gcaoi chórasach, moltar go ndíreodh an múinteoir ar spriocfhoirm teanga (e.g. aidiacht shealbhach; inscne na n-ainmfhocal; bunuimhreacha, uimhreacha pearsanta etc.) ar feadh coicíse nó míosa (ag brath ar chumas teanga na bpáistí agus ar chleachtas theagaisc an mhúinteora). Ba cheart spriocfhoirm a roghnú ar ceann í a

mbíonn na páistí ag streachailt léi go rialta, i.e. riachtanas foghlama teanga tosaíochta (e.g. briathra neamhrialta, an chopail, inscne na n-ainmfhocal, an tuiséal ginideach). De réir mar a théann na páistí i dtaithí ar an spriocfhoirm teanga, moltar go laghdódh an múinteoir an tacaíocht nó an scafall i bhfoirm AC a thugtar don pháiste ó Athmhúnluithe (ceartú follasach) go Leideanna (ceartú intuigthe). Beidh an próiseas laghdaithe sin éagsúil ó pháiste go páiste ag brath ar a gcumas teanga agus ar a gcuid riachtanas. Mar sin, d'fhéadfadh sé go dteastódh Athmhúnluithe ó roinnt páistí ar feadh tréimhse níos faide ná a chéile chun an spriocfhoirm teanga a shealbhú go cruinn, mar shampla.

De réir mar a fhorbrófar T2 na bpáistí agus a thógfaidh Leideanna áit na nAthmhúnluithe mar straitéis cheartúcháin sa scafall AC, tosóidh na páistí ag tabhairt faoina gcuid botún féin a cheartú. Leis sin, aistreofar an

fhreagracht de réir a chéile (Ní Aogáin, 2019; van de Pol, Volman & Beishuizen, 2010) ón múinteoir go dtí an páiste, rud a chuirfidh le neamhspleáchas agus le freagracht na bpáistí agus lena bhfeasacht fhoriomlán ar an teanga. Le cur chuige scaflála den sórt sin, féachtar chuige go mbíonn an páiste seasta ag feidhmiú laistigh dá zón neasfhorbartha féin (Vygotsky, 1978), rud atá ríthábhachtach i dtaobh fhorbairt teanga an pháiste.

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Thairis sin, ní próiseas líneach a bhíonn i gceist le forbairt teanga an pháiste agus is féidir leis an bhforbairt sin dul chun cinn nó dul ar gcúl ag brath ar thosca éagsúla (e.g. gníomhaíocht nó ábhar an ranga, an lucht éisteachta, an fhoirm teanga, srl.). Dá bhrí sin, ní mór do mhúinteoirí leas a bhaint as contanam iomlán an AC a leagtar amach san ábhar tacaíochta seo, ag brath ar thosca éagsúla a mbíonn tionchar acu ar láidreachtaí agus riachtanais na bpáistí ó thaobh forbartha teanga de. Tá impleachtaí ag an bpróiseas forbartha sin maidir le measúnú ar an bhfoghlaim agus measúnú chun foghlama. D'fhéadfadh taifid leantacha a bheith áisiúil do mhúinteoirí chun rianú a dhéanamh ar an dul chun cinn nó an dul ar gcúl maidir leis na straitéisí AC a theastaíonn ó na páistí chun a gcuid botún teanga a cheartú.

Contanam AC a Chur i bhFeidhm sa Seomra Ranga Tumoideachais

D'fhéadfadh an contanam tacaíochta AC (*Fíor 1*) seo a leanas, mar aon leis na treoirlínte maidir leis an tacaíocht a chur i bhfeidhm (*Fíor 2*), a bheith úsáideach chun tacú le múinteoirí contanam tacaíochta AC a chur i bhfeidhm chun cuidiú le freastal ar chontanam láidreachtaí agus riachtanas teanga páistí. Cúig leibhéal atá sa chontanam tacaíochta AC (*Fíor 1*), ó Leibhéal a hAon, ina mbíonn an páiste ag brath go mór ar an múinteoir ranga chun botúin teanga ó bhéal a thabhairt faoi deara agus a cheartú, go Leibhéal a Cúig, céim inar féidir leis an bpáiste féin a c(h)uid botún teanga a cheartú. Léiríonn gach leibhéal céim dhifriúil den fhorbairt teanga inar féidir cumas teanga ó bhéal na bpáistí aonair a lonnú. De réir mar a fhorbraíonn cumas teanga an pháiste, déanann sé/sí dul chun cinn

tríd an gcontanam ó Leibhéal a hAon go Leibhéal a Cúig. Sa chontanam seo a leanas, tugtar tuairisceoirí ar gach leibhéal maidir le forbairt teanga, agus tá na tuairisceoirí sin ceaptha chun cuidiú le múinteoirí measúnú a dhéanamh ar chumas teanga na bpáistí ar bhonn na mbotún ó bhéal a dhéanann siad. Ina theannta sin, leagtar síos sa chontanam an leibhéal cuí tacaíochta, i bhfoirm AC, is ceart do na múinteoirí a chur ar fáil do na páistí ar gach leibhéal. Anuas air sin, tugtar samplaí de fhriotal na bpáistí ar gach leibhéal, rud a thacaíonn arís eile leis an múinteoir maidir leis an AC is oiriúnaí a chur faoi bhráid an pháiste.

Idirghabháil

1. Tabhair leid intuigthe don pháiste go ndearna sé/sí botún: “*Gabh mo leithscéal?*”
2. Ag éirí as freagra an pháiste, is féidir na treoirlínte seo a úsáid lena mheas cén straitéis AC atá oiriúnach chun foghlaim an pháiste a scafláil.

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Leibhéal	Tuairisceoirí maidir le Forbairt Teanga (Arna chur in oiriúint ó: Aljaafreh & Lantolf, 1994)	Straitéisí AC (Arna chur in oiriúint ó: Lyster et al., 2013)
Leibhéal 1	<p>Níl an páiste in ann an botún a thabhairt faoi deara ná a cheartú, fiú le hidirghabháil ón múinteoir (e.g. Gabh mo leithscéal? Céard?). Ag an leibhéal seo, ní leor an tuiscint atá ag an bpáiste chun leas a bhaint as straitéisí AC an mhúinteora. D'fhéadfadh sé nach dtuigeann an páiste go bhfuil aon fhadhb i gceist leis an méid atá ráite aige/aici. Ní mór don mhúinteoir freagracht iomlán a ghlacadh as an mbotún a cheartú agus ceartú follasach a thabhairt.</p> <p>Mura bhfuil an páiste in ann teacht ar shamplaí dá chuid féin d'fhoirmeacha teanga den chineál céanna tar éis míniú meititheangeolaíoch a bheith tugtha dó/di, moltar an fhoirm teanga a mhúineadh arís le linn an cheachta teanga mar ceacht ranga nó mar mhioncheacht.</p>	<p>Athmhúnlú: Ceartú Follasach le Míniú Meititheangeolaíoch</p> <p>P (Páiste): Dhún mé an fuinneog sa halla. M (Múinteoir): Dhún tú an fuinneog sa halla. Is focal baininsneach í fuinneog, cosúil le cuileog agus bábóg. P: Is cuimhin liom sin – Chuir mé an bhábóg sa bhosca inné agus dhún mé an fuinneog sa halla. M: Maith thú – An fuinneog!</p>
Leibhéal 2	<p>Tugann an páiste a b(h)otún faoi deara ach níl ar a c(h)umas é a cheartú, fiú leis an idirghabháil. Tá forbairt éigin déanta ó Leibhéal a hAon toisc go bhfuil deis ann don mhúinteoir agus don pháiste phlé éigin a dhéanamh faoin bhfoirm. Mar sin féin, bíonn an páiste fós ag brath go mór ar an múinteoir chun na botúin a dhéanann sé a cheartú.</p> <p>Mura bhfuil an páiste in ann teacht ar shamplaí den chineál céanna den fhoirm, fill ar Leibhéal a hAon agus tabhair míniú meititheangeolaíoch ar an gceartú follasach.</p>	<p>Athmhúnlú: Ceartú Follasach</p> <p>P: An bhfuil cead agam faigh deoch? M: An bhfuil cead agat deoch a fháil? P: An bhfuil cead agam deoch a fháil a mhúinteoir? M: Maith thú! Tá cead agat cinnte!</p>
Leibhéal 3	<p>Tá a fhios ag an bpáiste go ndearna sé/sí botún agus é/í ag labhairt. D'fhéadfadh sé nach bhfuil a fhios aige/aici cén áit go díreach a bhfuil an botún gan treoir ón múinteoir nó ó phiara eile. Más mar sin atá, moltar don mhúinteoir an ráiteas mícheart a athrá, agus béim a chur ar an bhfoirm mhícheart, más gá. Leis sin, cuirfear ar chumas an pháiste é/í féin a cheartú láithreach. Mura bhfuil an páiste in ann é sin a dhéanamh, fill ar Leibhéal a Dó agus cuir ceartú follasach ar fáil don pháiste.</p>	<p>Leideanna: Athrá</p> <p>C: Tá mé múinteoir! T: Tá tú múinteoir?? (an glór ag ardú) S: Is múinteoir mé! T: Maith thú! Lean ort mar mhúinteoir.</p>
Leibhéal 4	<p>Ag an gcéim seo, tugann an páiste a b(h)otún faoi deara iad féin agus ceartaíonn sé/sí é gan mórán cúnaimh ná AC ón múinteoir – tar éis na hidirghabhála. Tá sé ar chumas an pháiste an botún a cheartú. Tosaíonn an páiste ag glacadh freagracht iomlán as a c(h)uid botún féin a cheartú. Mura bhfuil an páiste in ann é sin a dhéanamh, fill ar Leibhéal a Trí agus déan athrá ar an bhfoirm mhíchruinn. Ó am go ham ag an gcéim seo, d'fhéadfadh sé go dteastódh ón bpáiste deimhniú a fháil ón múinteoir/duine eile sa rang i dtaobh a gcuid ceartúcháin.</p>	<p>Leideanna: Soiléiriú</p> <p>C: Rith mé timpeall an scoil inné le teachtaireacht ón bpríomhoide. T: Gabh mo leithscéal? C: Rith mé timpeall na scoile inné le teachtaireacht ón bpríomhoide. T: Maith thú! An-mhaith!</p>
Leibhéal 5	<p>Ní gá go mbeadh idirghabháil ó dhuine eile i gceist chun botúin a thabhairt faoi deara nó a cheartú. Baineann an páiste úsáid as na spriocfhoirmeacha teanga cearta go seasmhach i gcomhthéacsanna éagsúla. Taispeánann sé sin go bhfuil labhairt na teanga ina uathphroiséas anois agus go bhféadfadh an páiste a bheith in ann é/í féin a cheartú agus piaraí a cheartú.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Féincheartú Ceartú piaraí <p>Ní gá aon idirghabháil a dhéanamh ag an bpointe seo.</p>

Fíor 1.

Contanam Tacaíochta AC i gcomhair Contanam Láidreachtaí agus Riachtanas Teanga (Arna chur in oiriúint ó: Ní Aogáin, 2019).

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Anois, léirítear i *bhFíor 2* conas an contanam AC a léirítear i *bhFíor 1* a chur i bhfeidhm go praiticiúil, sa seomra tumoideachais.

I dtaobh teanga a fhoghlaim agus i dtaobh fhorbairt teanga na bpáistí a threorú agus a threisiú ar an mbealach is éifeachtaí agus is tairbhiúla, bheadh sé úsáideach a chinntiú go gcuirfear na treoirlínte AC thuasluaite i bhfeidhm go córasach sa seomra ranga tumoideachais. Más ar bhealach ad hoc a cheartaítear botúin ghramadaí na bpáistí, d'fhéadfadh na páistí a bheith ag streachailt le foirmeacha teanga cruinne agus foirmeacha teanga mhíchruinne a dheighilt, rud a d'fhéadfadh deacrachtaí a chur rompu ina n-aistear foghlama T2. Sa mhéid sin, b'fhiú don mhúinteoir ranga AC cuí a mhúnlú go seasmhach os comhair na bpáistí sa seomra ranga go leanúnach i rith an lae tumoideachais.

1. Má chloiseann an múinteoir botún, tugann sé/sí Leid don pháiste (e.g. Gabh mo leithscéal?). 'Idirghabháil' a thugtar air sin i bhFíor 1.
2. Ansin measann an múinteoir freagra an pháiste ar an 'idirghabháil' ar an toirt.
3. Má dhéanann an páiste an botún arís agus mura léir go dtuigeann sé/sí i gceart – más ar chor ar bith – cén botún a rinne sé, ba cheart athmhúnlú a chur ar fáil don pháiste mar straitéis cheartúcháin e (Leibhéal a Dó).
- (3b) Mura bhfuil an páiste in ann an botún teanga a mhíniú ná samplaí eile den fhoirm teanga a thabhairt ag an bpointe seo, ba mhaith an rud é aiseolas meititheangeolaíoch a thabhairt don pháiste (Leibhéal a hAon), i.e. an fhoirm teanga a mhíniú go follasach nó a mhúineadh go hachomair arís. Chun an próiseas sealbhaithe teanga a neartú ag an bpointe seo, d'fhéadfaí dul siar follasach a dhéanamh ar an bhfoirm teanga atá i gceist mar ghníomhaíocht ranga nó mar mhioncheacht níos déanaí, le linn ceacht teanga.
4. Má tá an chuma air go dtuigeann an páiste an botún teanga a rinne sé/sí nó go bhfuil sé/sí in ann an botún a cheartú agus an idirghabháil curtha ar fáil dó/di, d'fhéadfadh sé gur leor Leid eile chun an páiste a spreagadh lena ráiteas féin a cheartú (Leibhéal a Trí/a Ceathair air).
- (4b) Mura leor Leid bhreise (Leibhéal a Trí/a Ceathair), moltar filleadh ar Leibhéal a Dó agus Athmhúnlú a chur ar fáil don pháiste i bhfoirm ceartú follasach agus an fhoirm chruinn den teanga a chur ar fáil don pháiste.

Fíor 2. *Treoirlínte Praiticiúla Maidir le Contanam Tacaíochta AC a chur i bhFeidhm i gComhair Contanam Láidreachtaí agus Riachtanas Teanga.*

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Tá tuilleadh comhairle do mhúinteoirí i *bhFíor 3* maidir le AC a chur i bhfeidhm i gcaoi phraiticiúil agus na treoirlínte seo a leanúint ar bhealach córasach agus dearfach, ba cheart go dtiocfadh AC chun cinn mar chuid de ghnáthobair an tseomra ranga. Ar ndóigh, glacfaidh sé cúpla seachtain ar na páistí dul i dtaithí ar an gcóras ceartúcháin nua. Ach le múnlú seasmhach ón múinteoir ranga, mar aon le neart moladh agus spreagadh, rachaidh na páistí i bhfeidhm ar an gcóras sa rang. Leis sin, spreagfar bunú cur chuige frithchothromaíochta ós rud é go dtabharfaidh na páistí aird níos mó ar fhoirmeacha teanga le linn ceachtanna ábhair agus go ginearálta le linn idirghníomhaíocht fhiúntach i rith an lae scoile tumoideachais. Gan amhras ar bith, tá impleachtaí tábhachtacha ag an gcóras AC seo i leith cur chuige uile-scoile.

- Déan deimhin go bhfuil gach duine sa seomra ranga tumoideachais (múinteoir ranga, cúntóir riachtanas speisialta, na páistí, múinteoir oideachais speisialta srl.) páirteach sa chur chuige maidir le botúin a cheartú ionas go spreagtar meon comhoibríoch a chothú maidir le ceartúchán sa seomra ranga.
- Spreag na páistí ar bhealach cairdiúil sa chaoi is go mbeidh ceartú botún ina ghnáthchuid den obair sa seomra ranga. Cuirfidh sé sin le feasacht fhoriomlán teanga na bpáistí, rud a spreagfaidh na páistí le botúin a chéile a cheartú.
- Mol agus spreag féincheartú agus ceartú-piaráí i measc na bpáistí. Cuirfidh sé sin go mór le heispéireas na bpáistí ó thaobh teanga a shealbhu de agus iad ag tabhairt faoin bhfoghlaim lena chéile agus óna chéile.
- Bíodh neart prionta sa timpeallacht a thabharfaidh spreagadh do na páistí. Mar shampla, cuir póstaer ar taispeáint sa seomra ranga, ina léireofar foirmeacha casta gramadaí. Bheadh sé ina chuidiú mór do na páistí dá mbeadh na foirmeacha casta léirithe ar phóstaer i gcló níos troime nó i ndath éagsúil, ionas go seasfaidh patrún/rialacha na bhfoirmeacha deacra amach go héasca do na páistí. Beidh sé sin ina chúnaimh breise do na páistí agus an teanga á sealbhú acu agus cuirfeadh sé arís eile leis an bhféincheartú agus an ceartú piaráí i measc na bpáistí.
- Déan deimhin go bhfuil an spriocfhoirm AC i gcomhair na coicise/míosa ag teacht leis an ábhar atá na ceachtanna foirmiúla Gaeilge dírithe air. Leis sin, ba chóir go neartófaí an próiseas trína sealbhaítear T2 agus go gcuirfí dlús le forbairt scileanna féincheartaithe agus ceartaithe-piaráí i measc páistí sa chóras tumoideachas.

Fíor 3. *Smaointe Praiticiúla Chun AC a Chur Chun Cinn sa Seomra Ranga Tumoideachais*

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Aiseolas Ceartaitheach mar Chur Chuige Uile-Scoile

Chun cruinneas T2 agus sealbhú an T2 a chur chun cinn go héifeachtach i measc páistí tumoideachais, b'fhiú córas uile-scoile a chur i bhfeidhm maidir le AC. Trí chur ar chumas na mball foirne a bheith ag obair as lámha a chéile chun plan comhoibríoch agus córasach a cheapadh maidir le AC, féadfar a chinntiú go mbeidh cleachtas ceartúcháin in úsáid ar fud na scoile go léir ar bhealach comónta. Mar thoradh air sin, d'fhéadfadh ceartú botún a bheith ina ghné de gach cuid de shaol na scoile (i.e. tionól, am sosa, am lóin, etc.), rud a chuirfeadh le próiseas sealbhaithe cruinn T2 na bpáistí ar leibhéal na scoile uile. Mar a deir an seanfhocal, “Ní neart go cur le chéile”.

Aiseolas Ceartaitheach i gComhthéacs an Tumoideachais

Tagairtí

Aljaafreh, A., & Lantolf, J. (1994). Negative feedback as regulation and second language learning in the zone of proximal development. *The Modern Language Journal*, 78(4), 465-483. doi:10.2307/328585

Ammar, A., & Spada, N. (2006). One size fits all? Recasts, prompts, and L2 learning. *Studies in Second Language Acquisition*, 28(04), 543-574. doi:10.1017/S02722263106060268

Ellis, R. (2001). *Form focused instruction and second language learning*. Oxford: Blackwell Publishers.

Harris, J., & Ó Duibhir, P. (2011). *Effective language teaching: A synthesis of research*. Dublin: NCCA. Retrieved from: http://www.gaelscoileanna.ie/files/Effective_language_teaching.pdf

Lyster, R. (2007). *Learning and teaching languages through content: A counterbalanced approach* (Vol. 18). Amsterdam: John Benjamins Publishing.

Lyster, R., & Ranta, L. (1997). Corrective feedback and learner uptake. *Studies in Second Language Acquisition*, 19(01), 37-66. doi:10.1017/S02722263197001034

Lyster, R., Saito, K., & Sato, M. (2013). Oral corrective feedback in second language classrooms. *Language Teaching*, 46(01), 1-40. doi:10.1017/S0261444812000365

Ní Aogáin, S. (2019). *Teachers' and students' perspectives of corrective feedback on the grammatical accuracy of immersion students' second language*. (PhD), Dublin City University. Retrieved from <http://doras.dcu.ie/22827/>

Ranta, L., & Lyster, R. (2018). Form-focused instruction. In P. Garrett & J. Cots (Eds.), *The Routledge handbook of language awareness* (pp. 40-57). New York: Routledge.

Sheen, Y., & Ellis, R. (2011). Corrective feedback in language teaching. In E. Hinkel (Ed.), *Handbook of research in second language teaching and learning* (Vol. 2, pp. 593-610). New York: Routledge.

van de Pol, J., Volman, M., & Beishuizen, J. (2010). Scaffolding in teacher-student interaction: A decade of research. *Educational psychology review*, 22(3), 271-296. doi:10.1007/s10648-010-9127-6

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher mental processes*. In M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman (Eds.), (original manuscripts 1930-1934 ed.). Cambridge: Harvard University Press.